

TÁJÉKOZTATÓ HÁTTERANYAG

A TANKÖTELES HALLGATÓK POLGÁRŐR EGYESÜLETEKNÉL VÉGZETT
KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLATÁNAK SZABÁLYOZÁSA

A Nemzeti köznevelésről szóló, 2011. évi CXC. törvény szerint az érettségi bizonyítvány kiadásához ötven óra közösségi szolgálat teljesítése szükséges, amelyet első alkalommal a 2016. január 1-je után érettségi vizsgára jelentkező tanulóknak kell igazolniuk.

Ez a 2013/2014. tanévben – tehát az idén – 9. és 10. évfolyamos középiskolai tanulókat már érinti. A tanulók számára a középiskolák a 9–11. évfolyamon lehetőség szerint három tanévre, arányosan elosztva szervezik meg a közösségi szolgálat teljesítésére alkalmas tevékenységeket.

Milyen jogi háttere van az önkéntesek fogadásának, valamint melyek azok a kérdések, amelyeket tisztázni szükséges egy-egy megállapodás megkötésével kapcsolatban; egyes felelősségi szabályok.

Törvényi háttér:

A ma hatályos jogi szabályok a következők, amelyek a felvállalni kívánt tevékenységgel kapcsolatban felmerülhetnek:

- **A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló, 2005. évi LXXXVIII. törvény;**
- **Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 6.§. (4) bek.** érettségi előfeltételeként előírt közösségi szolgálat (magyarul önkéntes tevékenység);
- Valamint a hatályos **polgári törvénykönyv** rendelkezései az általános felelősségi szabályokról;

Magyarázat:

A Nemzeti köznevelésről szóló törvény előírja a tanköteles hallgatók részére, hogy az érettségi előfeltételeként **50 óra közösségi szolgálatot** (önkéntes tevékenységet) szükséges teljesíteni.

A törvény alapvetően az iskolák hatáskörébe rendeli megszervezni a közösségi szolgálatot, illetve az iskoláknak lehetőségük van **szerződni olyan szervezetekkel, amelyek rendelkeznek** az Emberi Erőforrások Minisztériumánál **KÖT** (közérdekű önkéntes tevékenység végzéséről) **regisztrációval, és alkalmasak megszervezni a biztonságos, önkéntes tevékenység háttérét.**

A mai jogszabályi rend nem ad arra lehetőséget, hogy a diák közvetlenül, az iskolán kívül, vagy azt kihagyva találjon olyan szervezetet (környezetvédelmi, állatmenhely, ifjúsági tábor, stb.), amely neki a kötelező 50 órát képes lenne leigazolni. Ezért kényszerülnek, vagy találják jobb megoldásnak az iskolák „kiszerezni” az adott önkéntes tevékenységet külső fogadószervezetekhez.

Fogalom meghatározás, autentikus értelmezés:

- **„Önkéntes”** a köznevelési törvény szerint (a köznevelési törvény hatálya alatt, hallgatói jogviszonyban álló személy, akinek az érettségi előfeltételeként 50 óra közösségi szolgálat van előírva)
- **Önkéntes** a Közérdekű Önkéntes Törvény szerint (Köt. 4.§. (1 bek.) „Önkéntes az lehet, aki 10. életévét betöltötte”

Speciális szabály a Közérdekű Önkéntes Törvény rendelkezése alapján:

„5. § (1) A tizennyolcadik életévét be nem töltött személy, illetve a korlátozottan cselekvőképes nagykorú személy olyan közérdekű önkéntes tevékenységet folytathat, amely megfelel életkorának, testi, értelmi és erkölcsi fejlettségének, illetve képességeinek, valamint amely nem veszélyezteti egészségét, fejlődését és tankötelezettségének teljesítését.

(3) A tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes közérdekű önkéntes tevékenységet 20 óra és 6 óra között nem végezhet.

(4) A tizenhatodik életévét be nem töltött önkéntes által a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítható idő nem haladhatja meg:

- a) tanítási szünet ideje alatt a napi három órát és a heti tizenkét órát,*
- b) tanítási időben a heti hat órát és*
 - ba) tanítási napon a napi két órát.*
 - bb) tanítási napon kívül a napi három órát.*

(5) A tizenhatodik életévét betöltött, de tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes által a közérdekű önkéntes tevékenységre fordítható idő nem haladhatja meg a napi négy és fél órát és a heti tizennyolc órát.

(6) A tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes részére a közérdekű önkéntes tevékenység befejezése és másnapi megkezdése között legalább tizennégy óra pihenőidőt kell biztosítani."

Ebből is látható, hogy különösen a fiatalkorú önkéntesekre milyen speciális szabályok vonatkoznak, és fogadószervezetként mennyi mindenre kell figyelni.

FOGADÓ SZERVEZET (akivel az oktatási intézmény megállapodást köt, és megfelel a 2005. évi LXXXVIII. tv 3.§ (1. bek.)-ben foglalt intézményi jellemzőkkel.

A fogadó szervezet elsődlegesen felelős az önkéntes tevékenységéért!

Ezért fontos, hogy a jogszabályok rendelkezéseinek figyelembevételével végezze az önkéntesekkel kapcsolatos adminisztratív és egyéb tevékenységeket. (Pl. a szervezet regisztrálva legyen az Emberi Erőforrások Minisztériumához, és rendelkezzen regisztrációs számmal.)

Fogadó szervezeti jogviszony keletkezése a köznevelési törvény hatálya alapján autentikus értelmezés:

- **Rendelkezik a 2005. évi LXXXVIII. tv 3.§ (1. bek.)-ben foglalt intézményi jellemzőkkel, formalitással;**
- **Regisztrált szervezet a KÖT hatálya alatt, és rendelkezik KÖT regisztrációs számmal;**
- **Érvényes megállapodással rendelkezik a „küldő” köznevelési intézménnyel;**

Itt kell megjegyezni a következőket:

- Az önálló jogi személyiséggel és önálló bejegyzéssel rendelkező (PK. szám) megyei polgárőr szervezeteknek vagy helyi polgárőr egyesületeknek **szervezetenként kell regisztráltatni.**
- A fogadó polgárőr szervezet **érvényes megállapodással** rendelkezzen a „küldő” köznevelési intézménnyel. Ez azért fontos, mert a köznevelési törvény hatálya alatt értett „önkéntes” csak a köznevelési intézmény szervezésében vagy a vele szerződött fogadó szervezetnél végzett közösségi szolgálat számolható el önkéntes tevékenységként.

A megállapodásokat a köznevelési intézmények készítik el, azonban a tartalmi elemeket az alább leírt „fogadó szervezeti köteleességek” megfontolását követően értelmezzék közösen!

A megállapodásban ki kell térni:

- **Alanyai** (köznevelési intézmény és a fogadó szervezet);
- **Időbeli hatálya** (mikortól él a megállapodás, meddig);
- **Tárgya** (milyen jellegű tevékenységre kötik a megállapodást – nagyon pontosan határozzák meg, hogy mit vállal az egyesület, mivel a felelősségi szabályok itt érvényesülhetnek, illetve az esetleges elszámolásoknál ennek jelentősége lehet);
- **Fogadószervezeti köteleességek átvállalása** (pl. juttatásoknál, hogy a köznevelési intézmény az önkéntesnek vállalja-e az esetlegesen, az önkéntes tevékenységgel összefüggésben felmerülő költséget: útiköltség, telefonköltség, étkezés, **biztosítási költségei**, felkészítő tréningjének a költségei, szállás költsége, munkaruha-védőfelszerelés költsége, stb.)
- **Felmerülnek-e költségek a felek között és az milyen arányban.**
- **Felelősségi, utasítási jogok gyakorlása** (ki, milyen mértékben felelős az önkéntes tevékenység során bekövetkező károk, sérülések, balesetek esetén; lehetőség van biztosítást kötni az önkéntesek tevékenységére!).
Ki, kinek adhat utasítást az önkéntes tevékenység során.
- **Elszámolási köteleesség** (kinek milyen dokumentumokat kell vezetni, a köznevelési intézmény milyen dokumentumokat fogad el a tevékenység igazolására);
- **Felmondási jogok gyakorlása** (hogyan lehet a megállapodást módosítani, illetve felmondani)

Fogadó szervezetek köteleességei:

„8. § (1) A fogadószervezet köteles biztosítani:

- a) *az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit;*
- b) *a szükséges pihenőidőt;*
- c) *a közérdekű önkéntes tevékenység ellátásához szükséges tájékoztatást és irányítást, az ismeretek megszerzését;*

- d) *tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes, illetve a korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes esetén a közérdekű önkéntes tevékenység **folyamatos, szakszerű felügyeletét.***
- (2) *Ha az önkéntes szerződés másként nem rendelkezik, a fogadó szervezet gondoskodik*
- a) *a közérdekű önkéntes tevékenység ellátása érdekében szükséges utazásról, szállásról és étkezésről, ha a közérdekű önkéntes tevékenységet külföldön végzik, vagy az önkéntes Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező nem magyar állampolgár,*
- b) *a 4. § (6) bekezdésének c) pontja szerinti biztosítási szerződés megkötéséről és a biztosítási díj megfizetéséről."*

Magyarázat:

Amennyiben valamely fogadószervezet (polgárőr szövetség vagy egyesület) úgy dönt, hogy fogad önkéntest, és a fent leírtak alapján megfelel a feltételeknek, illetve érvényes megállapodással rendelkezik a köznevelési intézménnyel, akkor kapcsolatba kerül az önkéntesekkel.

Nagyon fontos lehet, hogy a fogadó szervezet nevezzen ki egy főt a szervezeti struktúrájában, aki fogja az önkéntesekkel tartani a kapcsolatot (8. §. (1) – d) pont alapján), illetve aki a folyamatos és szakszerű felügyeletet képes biztosítani. Ő általában a koordinátor.

A **koordinátor** olyan személy, aki felkészült az önkéntesek fogadására, aki tisztában van a fogadó szervezet küldetésstudatával, aki pontosan ismeri az önkéntes tevékenység ütemezését.

Önkéntes szerződés:

A fogadó szervezetek kötelesek önkéntes szerződést kötni az önkéntessel abban az esetben, ha az önkéntes szerződést határozatlan időre vagy legalább tíz napra - tizennyolcadik életévét be nem töltött önkéntes, illetve a korlátozottan cselekvőképes nagykorú önkéntes esetén legalább két napra - kötik, továbbá, ha az önkéntes a juttatásban részesül, illetve ha az önkéntest engedélyköteles építési munkában való részvételre foglalkoztatják.

Felelősségi szabályok:

Az önkéntes által az önkéntes jogviszonnyal összefüggésben harmadik személynek okozott kárért a fogadó szervezet felel. Amennyiben a kárt az önkéntes felróható magatartása okozta, - az önkéntes szerződés eltérő rendelkezése hiányában - a fogadó szervezet az önkéntestől követelheti kárának megtérítését.

RÉSZLETESEBB TÁJÉKOZTATÁS és szerződésminták találhatóak: <http://www.kozossegi.ofi.hu/>

A középiskolás diákok Iskolai Közösségi Szolgálatát (IKSZ), az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet (OFI) koordinálja. Ők regisztrálják a fogadó szervezeteket és működtetik a közösségi honlapot.

Az OPSZ nevében - mint fogadó szervezet - **három programot küldtünk az OFI-nak**, amelyekben a diákokat szeretnénk foglalkoztatni a **polgárőr egyesületeknél:**

- **"Tiszteletet az éveknek, biztonságot az időseknek!"** program. A helyi polgárőr egyesületek hetente több alkalommal, rendszeresen felkeresik a működési területükön élő, egyedül álló, segítségre szoruló időseket. Télen havat lapátolnak, ellenőrzik a tüzelőt, ha kell, behordják és befűtenek. Nyáron gondoskodnak a vízfogyasztásról, bevásárolnak, gyógyszertárba mennek. Ha nincs mit tenni, beszélgetnek az idősekkel. E programban tevékenykedhetnek, segítenek a diákok. Megismerik az idős emberek gondolkodását, hálájukat a segítségért. Reményeink szerint ez hozzájárul a nemzedékek közötti ellentétek elsimításához is.
- **"Helyi környezetvédelmi program."** Ennek keretében a fiatalok - a helyi polgárőr egyesületi elnök által meghatározott területen - bejárják lakóterületüket és környékét. Felkutatják az illegálisan lerakott szemetet és minden olyan dolgot, aminek megítélésük szerint nem a környezetben van a helye. Minden olyan dolgot, amelyen megakad "fiatal szemük". (Pl.: parlag fű, olajos hordók, flakonok, eldugult vízelvezetők, gondozatlan területek.) utca, házszám, illetve GPS koordináták alapján rögzítik a helyet, és átadják a polgárőr egyesület elnökének. Fontos elem, hogy nem kerülhetnek konfliktusba az illegális személtelakókkal, szemettelőkkel. Kizárólag "csak" a helyszín adatait rögzítik. A polgárőr egyesület elnöke intézkedik a feltárt problémák megszüntetésére, majd a fiatalt visszaküldi a területre. Felkészítésük, környezetvédelmi szakmérnök által négy évszakra kidolgozott, felkészítési terv alapján történik.
- **"Kortárs segítő."** Az arra alkalmas diákokat - a rendőrség bűnmegelőzési szakembereinek bevonásával - a polgárőrök felkészítik, az általános iskolás diákok számára bűnmegelőzési előadások megtartására, illetve abban való részvételre. Az előadásokat az általános iskolák szervezik és felügyelik. A 12 - 14 éves gyermekek felnéznek egy náluk három, négy évvel idősebb diákra, és tőlük jobban elfogadják az intelmeket.

